

TUDOMÁNYOS ÉLET / SCIENTIFIC LIFE

Beszámoló az Evolúciós gazdaságföldrajz Közép- és Kelet-Európában workshopról (Szeged, 2015. október 21–22.)

Report on the 2nd Evolutionary Economic Geography Workshop in Central and Eastern Europe

VAS ZSÓFIA

VAS Zsófia: egyetemi adjunktus, Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar, Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet, Szeged; vas.zsofia@eco.u-szeged.hu

Zsófia VAS: assistant professor, Institute of Economics and Economic Development, Faculty of Economics and Business Administration, University of Szeged, Szeged; vas.zsofia@eco.u-szeged.hu

Az Evolutionary Economic Geography Workshop in Central and Eastern Europe című workshopot immáron második alkalommal rendezték meg 2015. október 21–22-én Szegeden, a Szegedi Tudományegyetem Közgazdaságtani Doktori Iskola szervezésében, a Magyar Regionális Tudományi Társaság és az MTA Szegedi Területi Bizottsága közreműködésével. Az esemény előzménye a 2013 novemberében Budapesten, első ízben meghirdetett workshop, amelyen Ron Boschma, a holland Utrechti Egyetem és a svéd Lundi Egyetem professzorának előadásai révén nyerhettünk betekintést az evolúciós gazdaságföldrajz sokrétű problémakörébe és kvantitatív elemzési megközelítéseibe. Ezen alkalom volt a témában érdekelt közép- és kelet-európai szakmai közösség kiépülésének első állomása.

Az idei nemzetközi workshop az Agglomeration economies, relatedness and spatial networks (Agglomerációs gazdaságok, kapcsolódó változatosság és térbeli hálózatok) alcímet viselte, és e témakör iránt érdeklődő PhD-hallgatókat és fiatal kutatókat hívott össze. A tapasztalatcserére lehetőséget biztosító eseményen több mint 40 fő vett részt, közel felük külföldről érkezett (svéd, ír, észt, szlovák, cseh intézményeket képviselve).

Az esemény vitaindító előadását Rikard Eriksson, a svédországi Umeåi Egyetem Földrajz és Gazdaságtörténeti Tanszékének vezető kutatója tartotta

Returning to work: The geographical and industrial mobility of displaced workers címmel. A bemutatott kutatás a munkaerő hanyatló iparágból új, növekvő gazdasági szektorokba való áramlásával foglalkozott a svéd és német hajógyártás példáján keresztül, az 1970–2000-es időszakot felölelve. A kutatás eredményei – válaszul azokra a kérdésekre, hogy milyen hatással van az iparágak specializációja, kapcsolódása, illetve azok változatossága a munkavállalók újbóli munkába állásának valószínűségére, valamint milyen előnyökkel jár a dolgozók más iparágakban, illetve régiókban való újbóli foglalkoztatása – igen összetett. Kiderült, hogy az iparág hanyatlásakor a munkavállalók többsége más iparágakban talál munkát, azonban az ugyanabban a régióban lévő kapcsolódó iparágban való elhelyezkedés előnyösebb, és eleinte ez esetben kisebb a munkanélkülivé válás esélye. Az idősebb és specializálódottabb munkaerő jellemzően az iparágban marad, míg a magasabb iskolai végzettség ellenkező hatást vált ki. Az eltérő régióban való munkavállalás nem mindig előnyös, ez a váltás idejétől és az iparágtól is függ. Egy másik térségben lévő kapcsolódó iparág jelentősége az iparág teljes leépülése esetén nő. Az előadás tanulsága, hogy a régióban lévő munkaerő-állomány „újrahasznosítása” fontos a régiók ellenálló és alkalmazkodóképessége (regional resilience) szempontjából, amely szükséges, ha a régiók vissza akarnak térni a társadalmi, gazdasági sokkokat megelőző állapotba.

A workshop másik fő előadója, Josef Novotný, a prágai Károly Egyetem Természettudományi Kar Társadalom-földrajzi és Területfejlesztési Tanszékének oktatója és kutatója volt, aki ahelyett, hogy egy kutatási probléma mélyebb megértésére vállalkozott volna, több – a workshop témájához igazodó – téma terület bemutatására tett kísérletet. Előadása eleinte a hálózatelemzés célját és jelentőségét, a társadalomföldrajzban betöltött szerepét mutatta be, majd Csehország népességének összetételét tárta fel a vezetéknevek térbeli eloszlásának elemzésével. Foglalkozott a nemzetközi munkamegosztás modellezésével, továbbá USA és Ausztrália példáján azzal a feltételezéssel, hogy a bevándorlók térbeli eloszlása alapján azok gazdasági, kulturális rokonságára, kapcsolódására is következtetni lehet. Az előadó sokrétű érdeklődését jól szemlélteti, hogy mindezek mellett a fejlődő országok szaniterhasználati szokásait, illetve azok egészségre, a társadalmi normák változására és a helyi közösségek hálózatainak alakulására gyakorolt hatását is vizsgálta. Novotný kutatásai interdiszciplinárisak, népes kutatói csapatokkal dolgozik együtt, és a módszertani pluralizmus szükségességét kiemelten fontosnak tartja.

A plenáris előadásokon túl több mint húsz előadás hangzott el két eltérő típusú szekcióban. A hosszabb előadások megtartására lehetőséget nyújtó szekciókban az előadók nemcsak bemutathatták kutatási eredményeiket, hanem felkért hozzászólók – a szekcióvezetők és fiatal kutatók – révén hasznos visszajelzéseket kaphattak előre beküldött tanulmányaik alapján. A rövid előadásokra fókuszáló szekciókban az előadók kutatási terveiket, előzetes kutatási eredményeiket mutathatták be. Az érdeklődés gyakran az átmeneti gazdaságokból, a régiók kevésbé fejlett mivoltából eredő sajátosságok feltárására irányult.

Az előadások igen sokszínűek voltak, és számos érdekes, kutatóterületre világítottak rá. Több témakörrel kiderült, hogy mennyire különböző kutatási problémák kezelésére alkalmas az evolúciós gazdaságföldrajzi elméleti keret. A workshopon szó volt a munkaerő, de ugyanúgy a tudás áramlásának vállalatok termelékenységére és régiók növekedésére, továbbá a feltalálói együttműködések, a feltalálók vállalatok közötti mobilitásának innovációra gyakorolt hatásáról, a belső migrációs folyamatokról, a nem városi térségek vagy a régi iparosodott területek eltérő gazdasági teljesítményének okairól, a regionális alkalmazkodóképességről, a vállalkozói aktivitást befolyásoló regionális tényezőkről, az iparágai fejlődés útfüggőségéről, a tudásintenzív iparágak térbeli eloszlásáról, az innovációs aktivitást befolyásoló tényezőkről, de ugyanúgy egyetem-ipari együttműködésekről. Mindezeket az előadók cseh, szlovák, magyar, észt és ír példákon mutatták be.

Kelet-Közép-Európában az evolúciós gazdaságföldrajz iránt érdeklődő kutatók közössége egyre bővül. Világossá vált, hogy hasonló szakmai érdeklődéssel rendelkeznek a workshop résztvevői, együttműködésre, közös publikálási lehetőségekre derült fény. Az esemény alkalmával már a harmadik workshop lehetőségei is felmerültek, várhatóan szlovák kutatók szervezésében.